

REKOMENDACIJOS PEDAGOGAMS IR PAGALBOS MOKINIUI SPECIALISTAMS

Pasvalio r. sav. ŠPT PPS vyr. spec. pedagogė Inga Kaulinskienė, 2013.

Versta ir parengta pagal С.Н. Костромина. Как преодолеть трудности в обучении детей. Математика. Москва, 2008.

Gebėjimo pereiti nuo konkrečiau prie abstraktaus lavinimas

Idomybių pasaulis. Rask savo.

Apsidairyk aplink –kiek daug įdomių dalykų aplink tave. Išvardink juos:

- 1) panašios formos daiktus;
- 2) panašaus dydžio daiktus;
- 3) vienos spalvos daiktus;
- 4) pagamintus iš tos pačios medžiagos daiktus;
- 5) Daiktus, kurių pavadinimai prasideda iš tos pačios raidės;

Raides slapukės pasislėpė ir susimaišė. Pabandyk perskaityti

Tam, kad mes galėtume skaityti ir rašyti sugalvotos raidės. Pabandykit susigalvoti savo slaptą kodą. Vienodas raidės užkoduokime vienodu ženklu, skirtingas raidės –skirtingai. Tokius ženklus suaugę vadina simboliais, o žodžius, kurie iš jų gaunasi –schemomis. Vadinasi, mes dirbsime su simboliais ir schemomis.

Pvz. + * 1 >

K +

A *

T 1

Ė >

Slaptas kodas. Žiniuku užduotis

Pagaminta lentelė. Kairėje pusėje –schemos, o dešinėje - žodžiai. Atidžiai pažiūrėk, koks žodis tinka paruoštai schemai? Kodėl?

+*/@	KALA	MALA	KATĖ	SALĖ
/@/@	SAKĖ	TĖTĖ	MATĖ	KATĖ

+ -K, * -A, / -T, @ -Ė.

Iš ko pagamintas skaičius 27? Iš pyragėlių? Iš varlyčių? Tikriausiai iš...

Ženkliukais –simboliais galima užkoduoti ne tik žodžius, bet ir skaičius. Vadinasi ir iš skaičių galima sudaryti schemas.

1. Iš kokių skaitmenų susidaro skaičius 27? Kiek ženklų šiame skaičiuje? Sugalvok, kokias simbolais galima užkoduoti šį skaičių. Sudaryk schemą. O dabar pažiūrėk į tą schemą, parašyk skaičius 72 77 22 727 272

Pvz., skaičius 31 – schema **O+**

Skaičius 33 – schema **OO**

2. Kiek skaitmenų skaičiuje, kuris užšifruotas sekančiose schemose? Sugalvok šioms schemoms tinkančius skaičius. **! + :** **O+O**

Ko miške daugiau ežių ar gyvūnų?

1. Pasakyk, ko daugiau yra miške? Ir kodėl?

Berželių ar medžių?

Musmirių ar grybų?

Ežių ar gyvūnų?

Medžių ar augalų?

Gėlių ar pakalnučių?

Paukščių ar gegučių?

Eglių ar spygliuočių?

2. Dabar aš užduosiu keletą paprastų klausimų, o tu - atsakyk.

Kas yra eglė? Teisingai, eglė –tai medis. Kas yra žemuogė? Žinoma, žemuogė yra uoga.

O dabar tu pats pabandyk naudodamas klausimus sugalvoti panašius sakinius (sąlygas). Užrašyk juos.

3. Pagal šiuos sakinius –sąlygas labai lengva sudaryti schemas. Pvz. eglė –tai medis. Kitaip sakant, **A –tai B**. Pabandyk sugalvoti sakinius, pagal tokią schemą. Užrašyk.

4. Pasunkinkime užduotį. Pabandykime sugalvoti sakinius pagal tokią schemą:

A- tai B, B –tai C.

Šuniukas –tai šuns jauniklis, šuo –tai gyvūnas.

Katė –tai naminis gyvūnas.

Eglė –tai spygliuotis medis, o spygliuotis –tai augalas.

O dabar tu pats sugalvok sakinius.

Mokomės logiškai ir abstrakčiai mąstyti

Pagalvok „kas tai?“

Pastaba: iš storo kartono pagaminkite tris geometrinių figūrų kortelių rinkinius. Pvz., raudonos, baltos ir juodos spalvos, trijų skirtingų dydžių apskritimų, trikampių ir kvadratų. Kitoje raudonų kortelių pusėje užrašykite – KAS, baltų –TAS, juodų – ŠIS.

Prieš tave kortelės su skirtingomis figūromis. Suskirstyk jas į krūveles pagal formą, spalvą, dydį. O dabar gerai pagalvok –tu gali suskirstyti dar pagal vieną požymį –kokį? Galiu pasakyti, kad tau padės kita kortelės pusė.

Alio! Kas kalba?

Mūsų pasaulyje viskas susiję tarpusavyje. Žodžiai taip pat. Tai panašu į skambinimą telefonu –kokį numerį surinksi –kažkas kažkur tikrai atsilies, tačiau turbūt tau pasakys – „atsiprašome, jūs ne ten pataikėte“. Taigi galime daryti išvadą, kad jeigu nežinai reikiamo numerio, telefonas praktiškai nenaudingas. Panašiai, mes ir žaisime –ieškosime tinkamo žodžio. Pvz. Imame žodį „arklys“, aš siūlau jam į porą -,„kumeliukas“, nes kumeliukas yra arklio vaikas. Dabar aš sakau žodį „karvė“ ir siūlau tau kelis žodžius, tu pats nuspręsk, kuris labiausiai tinka. Karvė –ragai, pienas, veršiukas, jautis. Pasitreniravome, o dabar žaiskime.

Pastaba: šis pratimas formuoja vaiko gebėjimą nustatyti ryšius tarp žodžių ir supratimo. Įvardindamas asociacijas, jis turi argumentuoti.

- Kiaušinis bulvė
Lukštas višta, daržas, kopūstas, sriuba, lukštas
- Šaukštelis šakutė
Košė sviestas, peilis, lėkštė, mėsa, indai
- Pačiūžos Valtis
Žiema ledas, čiuožykla, irklai, vasara, upė
- Ausis Dantys
Klausyti matyti, gydyti, burna, šepetėlis, kramtyti
- Šuo Lydeka
Vilna avis, vikrumas, žuvis, meškerė, skalyti
- Kamštis Akmuo
Plaukioti plaukikas, skęsti, granitas, vežti, akmenskaldis
- Arbata Sriuba
Cukrus vanduo, lėkštė, kruopos, druska, šaukštelis
- Medis Ranka
Šaka kirvis, pirštinė, koja, darbas, pirštas
- Lietus Speigas
Skėtis lentyna, šaltis, rogės, žiema, paltas
- Peilis Stalas
Plieninis šakutė, medis, kėdė, maistas, staltiesė
- Paukštis Žmogus
Lizdas žmonės, jauniklis, darbininkas, žvėris, namas.

Be ko negalima gyventi?

Aš pasakau žodį „sodas“. Dar sakau žodžius, kurie su juo susiję: augalas, sodininkas, šuo, kiemas, žemė. Išrink labiausiai tinkančius žodžius, kurie pasakytų, kad be to sodas negali egzistuoti. Ar gali sodas būti be augalų? Žinoma, ne. O be sodininko? Gal kaip nors išgyventų. Be

šuns? Tikrai išgyventų. Be žemės? Žinoma, ne. Vadinasi, patys svarbiausi žodžiai –augalai ir žemė. Taigi mokykimės rasti tai –kas svarbiausia.

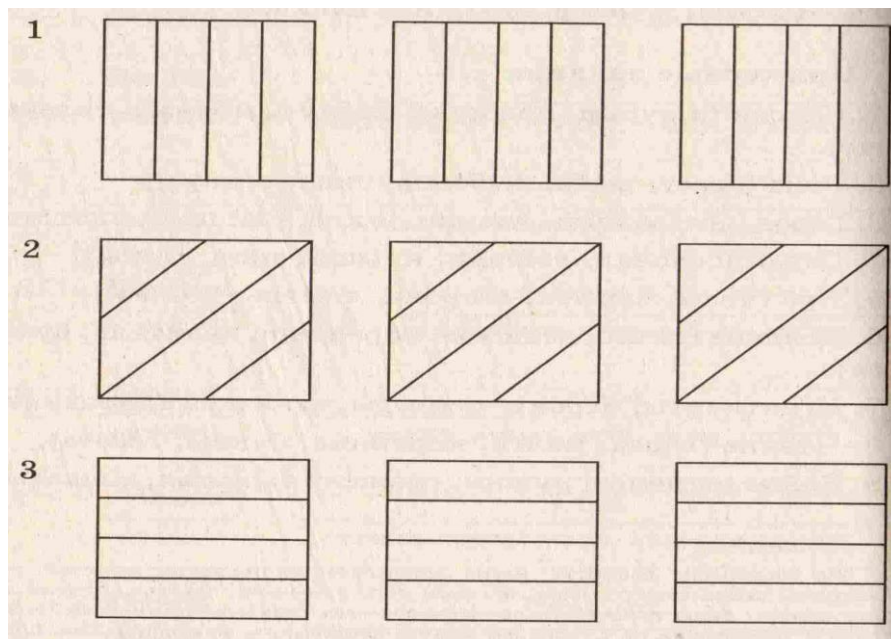
Pavyzdžiai:

1. Batai (raišteliai, vienetiniai, kulniukas, užtrauktukas, padelis).
2. Upė (krantas, žuvis, žvejys, vanduo).
3. Miestas (automobilis, pastatai, minia, gatvė, dviratis).
4. Tvartas (šienas, arkliai, stogas, sienos).
5. Kubas (kampai, kraštinės, sienos, akmuo, medis).
6. Dalyba (klasė, daliklis, pieštukas, dalinys, popierius).
7. Žaidimas (kortos, žaidėjai, baudmės, baudos, taisyklės).
8. Skaitymas (akys, knyga, paveikslėliai, raidės, laikraštis)
9. Karas (lėktuvas, patranka, kautynės, ginklai, kareiviai).

Mąstymo lankstumas

Aprenk puošniai kvadratus.

Pažiūrėk į paveikslėlius. Figūros vienišos ir neįdomios. Nuspalvink tuos kvadratus taip, kad tik du iš jų būtų visiškai vienodi.

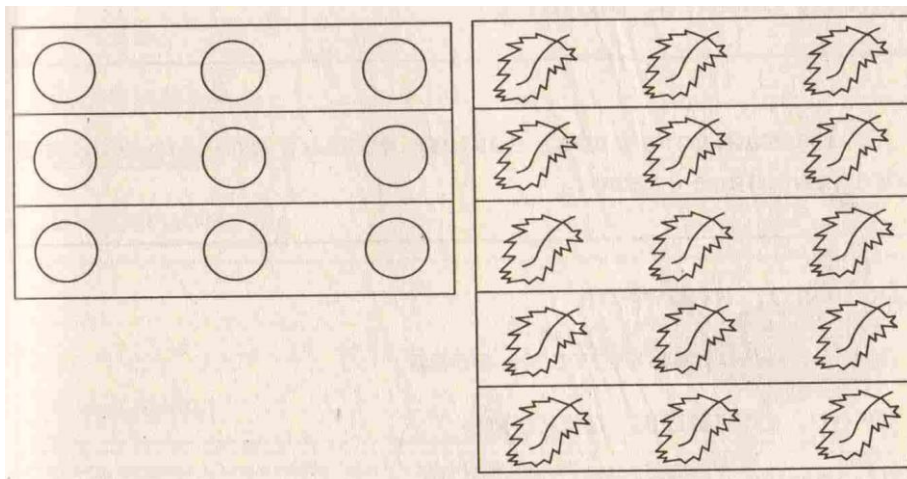

Stebuklingi degtukai.

1. Iš 9 degtukų sudėliok 4 lygius trikampius visais įmanomais būdais.
2. Iš 10 degtukų sudėliok 3 vienodus kvadratus skirtingais būdais.

Rudeninė ateljė – pasiūk spalvingą lapų palta

Mes jau sugalvojome drabužius kvadratėliams. Dabar pas mus atsirideno rutuliukai ir įsikrido pro langą daug lapų. Nuspalvinkim trimis skirtingais pieštukais rutuliukus ir lapelius taip, kad visi jie eilutėje būtų skirtingos spalvos, ir nebūtų vienodų eilučių.

Sumanūs žodžių galvotojai imkitės darbo!

Yra tokia profesija – gaminti naujus žodžius iš senų. Pabandykim ir mes.

1. Iš kiekvieno žodžio paimk tik pirmąjį skiemenį, užrašyk iš eilės ir perskaityk užšifruotą skiemenį.

Pvz.,

KAminas	TIkėti	NASrai	KATINAS
vakaras	samana	raketa	VASARA

2. Iš kiekvieno žodžio paimk antrąjį skiemenį ir perskaityk žodį.

Salotos, batonas
šapalas, komoda, pakaba

3. Iš kiekvieno žodžio paimk paskutinįjį skiemenį ir perskaityk žodį.

Mokykla, pusė
Pupa, klausas, papūga

4. Sugalvok žodžius, iš kurių paėmęs pirmą, antrą, ar paskutinį skiemenį. juos galima sudaryti.

Ranka, sakalas, pavasaris, sarafanas ir pan.

Dešimt, dešimtukas

Sugalvok kuo daugiau giminiškų žodžių skaičiams. (2,3,4,5,6,7,8,9,10)

Pvz., 1- vienas, vienišas, vienintelis, vienetukas, vienodas.

2- dvejetas, dvejetukininkas, dvynės, duetas, dvistiebis.

3 –trejetas, trio, trikojis, tripusis, trikampis, trečiadienis.

Kur slepiasi žodžiai?

Iš raidžių, kurios sudaro žodžius, parašytuose žodžiuose, sudaryk kuo daugiau naujų žodžių. Tik vieną kartą panaudotą raidę išbrauk, du kartus jos kartoti negalima.

Nepriklausomybė- myli, pusė, renka
Originalumas – oras, gina, imu

Galvočiai vėl į talką!

Dar yra vienas būdas –sudaryti naujus žodžius. Prie turimo žodžio pridėkime tik vieną raidę ir gausime naują žodį. Pasistenkime užpildyti visą kvadratą.

	e			
r	a	n	k	a
	l			

Žodžių žaidimas –„Kas daugiau?“

Per 5 minutes sugalvok ir užrašyk kuo daugiau žodžių taip, kad pirmojo žodžio paskutinė raidė būtų pirmoji sekančio žodžio raidė.

Pupa, avis, salė, ėriukas, sako, ožys ir t.t.

Žaidimas „Kas daugiau -2?“

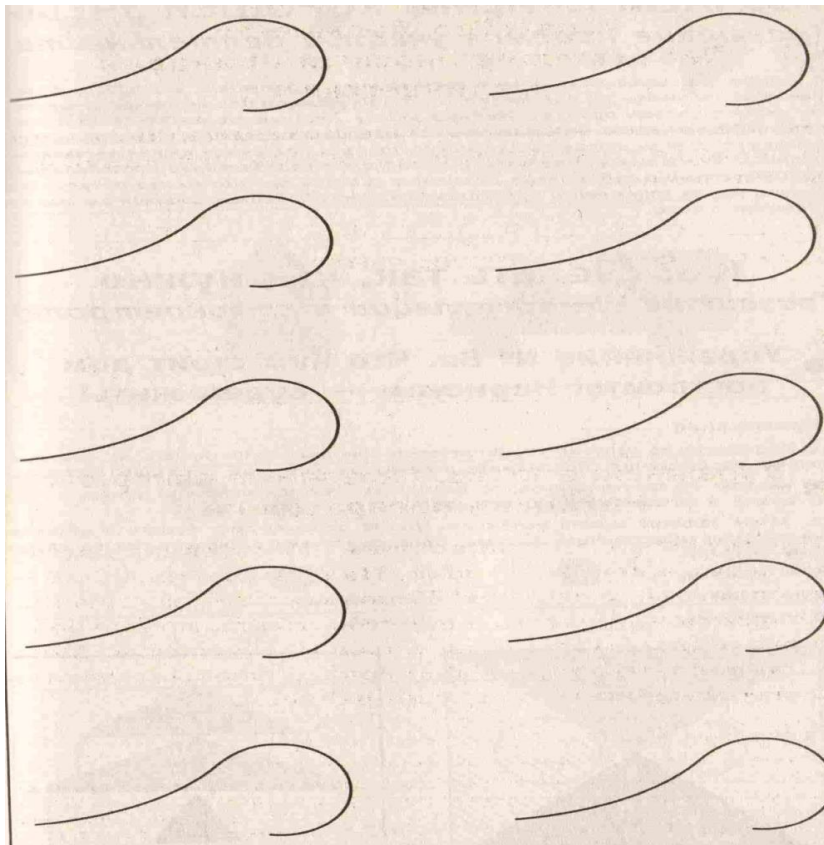
Užrašyk kuo daugiau sakinių , kuriuose žodžiai prasidėtų nurodyta raide.

M _____ Š _____ G _____ K _____ .

Mūsų šeima gyvena kaime. Mano šuniukas guli kieme.

Stebuklingos bangelės.

Šios bangelės gali pavirsti į įvairius daiktus, gyvūnus, žmones. Pabandyk įsivaizduoti, nupiešti, pridėti įvairių detalių, netgi jas sujungti ir pan.

Pastaba: skirkite šiai užduočiai daug laiko, galima prie jos grįžti po kelių užsiėmimų, pratęsti ir pan. Svarbu, kad vaikas sukurtų kuo daugiau skirtingų paveikslėlių.

